

SKANDAL U BOŽIĆNOM GRADU PO NALOGU GRADA MAKARSKA
ZAHVAT TREBALO ISHODITI SUGLASNOSTI

DAŠČARA NA KAČIĆ GRAĐANE I KONZER

Od Mletačke česme napravili 'štalicu' za jaslice

PIŠU MAJA ERCEG
I DIJANA TURIC
SNIMIO MATKO BEGOVIĆ

Na posljednjoj sjednici Gradskog vijeća zamjenik gradonačelnika Miro Družijanić iscrpno je izvjestio vijećnike o radovima u Božićnom gradu pri čemu je u nekoliko navrata ustvrdio kako se radi o makarskoj 'božićnoj bajci' najavivši zanimljiv program i skorašnje otvaranje. Međutim, makarska 'božićna bajka' pretvorila se u skandal i to prije nego li je Božićni grad otvoren.

Naime, na Mletačkoj česmi, spomeniku kulture na kojemu se nalazi najstariji uklesani kameni grb Grada Makarske i koja datira iz 1755. godine, osvanula je neugledna daščara, a česma je daskama zatvorena sa tri strane. Zahvat na Mletačkoj česmi napravljen je kako bi se na njoj, prema zamisli

Mletačka česma upisana je kao pojedinačno kulturno dobro u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske pod brojem Z-4881 te je Grad Makarska bio dužan ishoditi potrebne suglasnosti Konzervatorskog odjela u Splitu, što nije učinjeno. U usmenim kontaktima s konzervatorima Gradu je rečeno da su oni protiv svakog zahvata na česmi, a službeni dopis nisu nikada zaprimili. Tako je zamisao gradske arhitektice Sonje Duke prošla, a podršku joj je pružila dogradonačelnica Lori Veličković koja u svemu ne vidi ništa sporno

gradske arhitektice Sonje Duke, smjestile jaslice Božićnog grada, a ideju je podržala i dogradonačelnica Lori Veličković. Sonja Duke je napravila nacrt za 'štalicu' na mjestu Mletačke česme kao i nacrt za ras-

pored kućica u Božićnom gradu, a kako smo neslužbeno saznali, u gradskoj upravi je bilo i onih koji su smatrali da Mletačka česma ipak nije prikladna za smještaj jaslica, pa su se zalagali da se one smjeste kod

fontane na Kačiću. Međutim, ideja arhitektice Duke i dogradonačelnice Veličković je prošla, a nakon što su djelatnici Pogona za obavljanje komunalnih djelatnosti završili 'štalicu', kre-nule su burne reakcije gra-

đana od koji su mnogi šokirani ovakvim nagrdivanjem Mletačke česme, ali i idejom da se tu smjeste jaslice.

Suglasnost nije zatražena

Međutim, slučaj Mletačke česme ne završava na raspravama o tome je li opravdano ili ne 'dići ruku' na spomenik kulture za potrebe Božićnog grada, ili radi li se o primjerenom lokaciji za smještaj jaslica. Naime, postoji puno veći problem od različitih ukusa građana, a taj je da Grad Makarska nije zatražio suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu za izvođenje ovog zahvata, iako je to bio dužan napraviti.

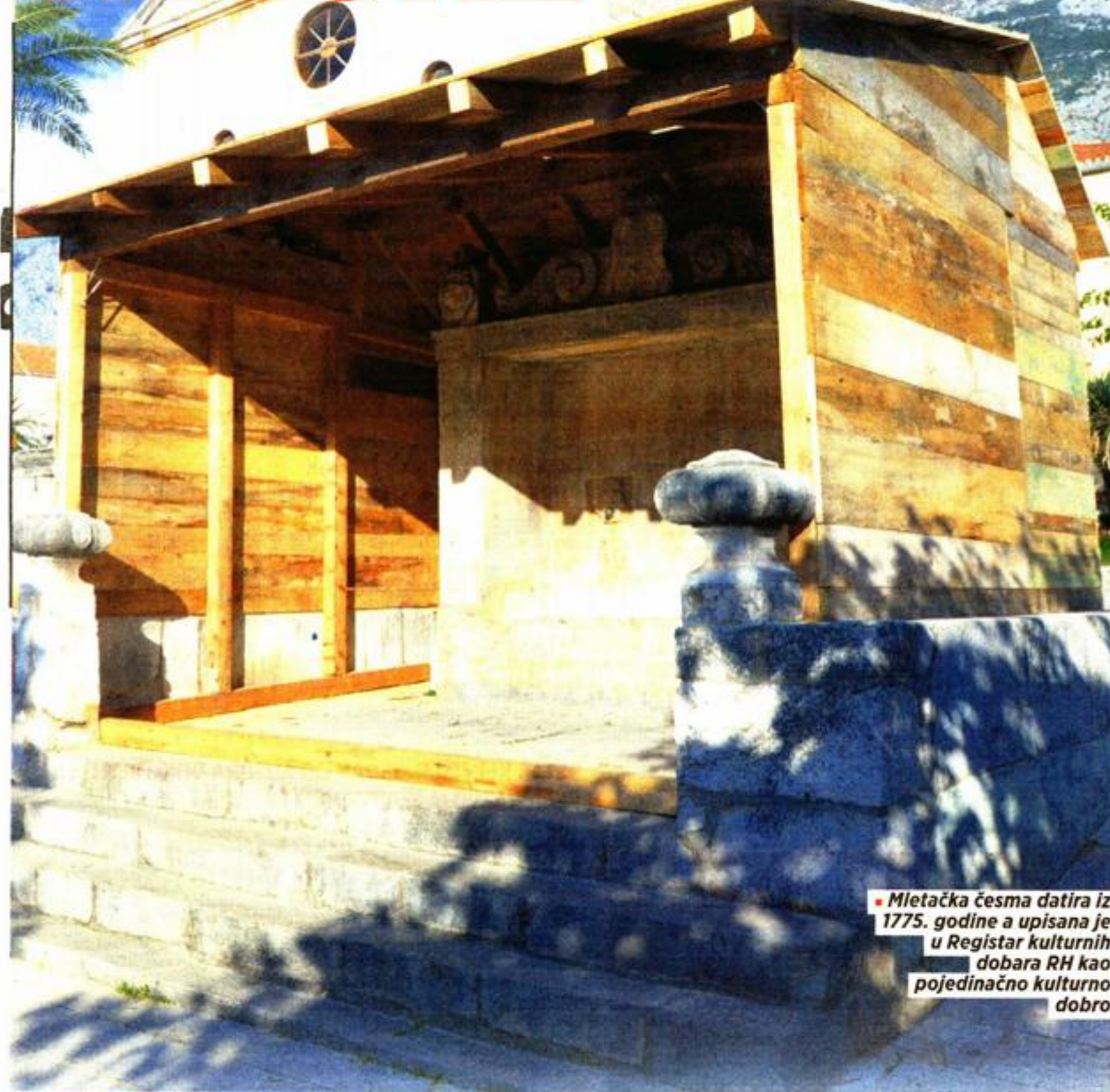
U razgovoru s višom savjetnicom konzervatoricom Anitom Gamulin iz Konzervatorskog odjela Split, doznali smo da je Grad Makarska trebao zatražiti suglasnost od Konzervatorskog

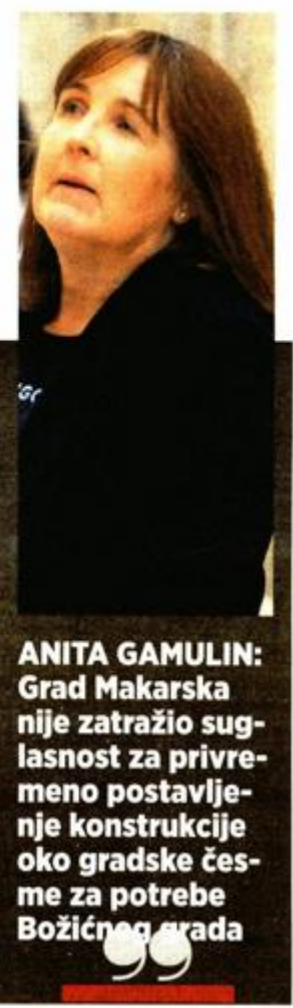

KE, REGISTRIRANO KULTURNO DOBRO ZATVORENO DASKAMA, A IAKO JE ZA
UGLASNOST KONZERVATORSKOG ODJELA, SLUŽBENI DOPIS GRAD NIJE NITI UPUTIO

U ŠOKIRALA VATORE

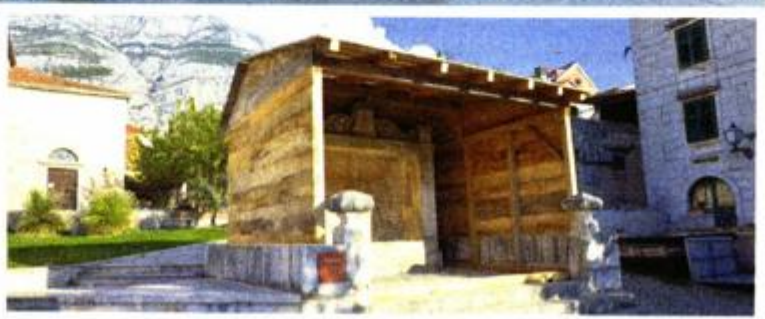

▪ Mletačka česma datira iz 1775. godine a upisana je u Registar kulturnih dobara RH kao pojedinačno kulturno dobro

ANITA GAMULIN:
Grad Makarska nije zatražio suglasnost za privremeno postavljene konstrukcije oko gradske česme za potrebe Božićnog grada

odjela jer se Česma nalazi u zoni zaštite i registrirana je kao pojedinačno kulturno dobro. Naime, Mletačka česma je upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske pod brojem Z-4881 kao nepokretno pojedinačno kulturno dobro, kasnobarokna česma iz 1755. godine. Svaki zahvat na kulturnom dobru moraju odobriti konzervatori, a to u ovom slučaju nije napravljeno. - Grad Makarska nije zatražio suglasnost za privremeno postavljenje konstrukcije oko gradske česme za potrebe Božićnog grada. Na usmeni upit komunalnog redara odgovorili smo da nismo suglasni sa postavljanjem bilo kakve konstrukcije oko česme, koja je pojedinačno registrirana kao kulturno dobro. Kako je riječ o montažnoj, privremenoj konstrukciji postavljenoj bez potrebnih suglasnosti, za >>

SKANDAL U BOŽIĆNOM GRADU

njeno je uklanjanje nadležno komunalno redarstvo grada Makarske, odgovorila je Anita Gamulin na naš upit jesu li konzervatori dali suglasnost za novi izgled Mletačke česme.

Anita Gamulin je u razgovoru za Kroniku posebno podvukla činjenicu da je Grad Makarska bio dužan zatražiti njihovu suglasnost, te da je u ovom slučaju bila samo usmeno kontaktirana i da se ideji odmah suprotstavila, ali službeni dopis Grada Makarske vezano uz postavljanje dasaka na česmu Konzervatorski odjel ni-

ZORAIDA DEMORI STANIČIĆ:
Vjerujem da su i kolege konzervatori doista iznenađeni ovim fotografijama i da o lokalnoj inicijativi nisu bili konzultirani

je nikad dobio. - Grad Makarska je bio dužan zatražiti suglasnost jer se česma nalazi u zoni zaštite i registrirana je kao kulturno dobro. Međutim, pretpostavljam da su, kada su čuli da se mi protivimo, odustali od slanja službenog dopisa i odlučili 'zapasati' česmu, što

je potpuno neprimjereno. Dakle, službeno nismo bili upitani za zahvat, naglasila je Gamulin.

Ograđivanje od odgovornosti

U pokušaju da dođemo do pouzdanih informacija o tome kako >>

DR. SC. ZORAIDA DEMORI STANIČIĆ, HRVATSKI RESTAURATORSKI ZAVOD, PROČELNIK SLUŽBE ZA ODJELE IZVAN ZAGREBA

Oni koji upravljaju makarskom jezgrom ne znaju niti značenje niti obveze korištenja kulturnog dobra"

- Na sreću više nisam nadležna za ovakve bisere. Mogu me samo ražalostiti kao građanina zbog činjenice da oni koji upravljaju makarskom jezgrom nisu upoznati sa značenjem i obvezama korištenja kulturnog dobra, ali i nasmijati zbog 'inventivnosti' genijusa loci. Vjerujem da su i kolege konzervatori doista iznenađeni ovim fotografijama i da o lokalnoj inicijativi nisu bili konzultirani te da je 'štalca' rađena bez dozvole. Na njoj će valjda sjediti duh upokojenog providura Balbija koji je česmu dao sagraditi.

Inače je drvena ili poliesterska 'adventska gradnja' postala veliki problem za sve zaštićene gradske jezgre (Zagreb, Split, Dubrovnik). Ako za ovakve maštovite konstrukcije nije izdana dozvola, Konzervatorski odjel u Splitu djelovat će putem Inspekcije zaštite kulturnih dobara koja će nakon uvida u zatečeno stanje i dokumentaciju izdati svoje rješenje (osobno se nadam o uklanjanju), napisala nam je u svom mailu Zoraida Demori Staničić kojoj smo uputili fotografije i zamolbu da komentira slučaj Mletačke česme.

REAKCIJE NA ZAHVAT NA MLETAČKOJ

DON PAVAO BANIĆ, ŽUPNIK ŽUPE SV. MARKA

Ne bih ništa komentirao"

- Vidio sam česmu, i ne bih ništa komentirao. Svatko ima svoj ukus, i neću dati nikakvog komentara i neću se miješati u to kao što nisam ni do sada.

PETAR KELVIŠER, JEDAN OD AUTORA DOKUMENTA PLAN RAZVOJA KULTURNOG TURIZMA

Staru jezgru pretvaraju u kompleks staja i potleušica"

- Korištenje Mletačke česme za potrebe projekta Božićni grad samo je nastavak dugogodišnjeg indolentnog odnosa Grada i građana prema kulturno-povijesnim objektima i baštini ovog područja. Mletačka česma već je odavno devastirana nakaradnom adaptacijom njezinog zadnjeg dijela koji se žbukanjem i prebojavanjem nikako ne uklapa u cjelokupni izgled objekta. Dodamo li tome i nekoliko intervencija u funkcionalni dio česme kroz mijenjanje špina s periodičnim puštanjem i zatvaranjem vode, očigledno je da mjerodavni i odgovorni na svim razinama, unatoč postojanju strateškog dokumenta, i dalje nemaju nikakvu viziju valorizacije i revitalizacije kulturno-povijesnih objekata u našem gradu. Pretvaranje česme u božićne jaslice, djelatnici Odjela za komunalne djelatnosti očito vide kao dio šire tematske priče u kojem se one nalaze u blizini sakralnog objekta te na taj način doprinose cjelokup-

ČESMI

nom adventskom ozračju. Bez obzira na činjenicu da postavljanjem daski česma nije direktno oštećena, smatram da se u situaciji već postojeće devastacije ovog objekta, isti nije trebao uzimati u obzir kao lokacija za jasllice. Također je neshvatljivo kako gradske službe, unatoč pritužbi građana na izgled Božićnog grada, još uvijek inzistiraju na jednom te istom konceptu montiranja dasaka koji urbani izgled stare gradske jezgre pretvara u otužni kompleks staja i potleušica, daleko od onoga što preporuča Strategija razvoja kulturnog turizma.

JOSIP KARAMATIĆ, RAVNATELJ GALERIJE GOJAK

Česma nije jedini slučaj gdje se konzervatori nisu poslušali”

- Mletačka česma se možda mogla iskoristiti u svrhu Božićnog grada, odnosno jasllice, ali za to bi bili prikladniji bolji i prozračniji materijali čijim postavljanjem bi se česma mogla vidjeti, a ova-ko je zagrađena daskama što je prilično neukusno. Nisam protiv korištenja česme jer ako se može ljeti koristiti za pozornicu, sada se može koristiti i za Božićni grad. Osim toga, velika je sramota što ljeti u česmi nema vode čime ona gubi svoju funkciju, a to joj je namjena. U redu je što se javnost pobunila oko zagrađivanja česme daskama, ali postoji opasnost da se česma jednog dana i ukloni jer ne služi svojoj

namjeni i to je veći nedostatak za sliku grada. Postavljanje jasllice trebalo se odraditi u suglasnosti sa konzervatorima, a česma nije jedina stvar u Makarskoj oko koje se konzervatori nisu poslušali.

ALEKSANDAR SRZIĆ, GLAZBENIK

Neka se jasllice naprave na Trgu, ne na Česmi”

- Sramota je i za spomenik nulte kategorije i za maloga Isusa kojeg će tu postaviti. Ovo se ne bi napravilo ni u Dubrovniku, ni Trogiru, pa čak ni u Lečevici ili na Zadarvarju. Ja sam prva osoba koja je na Kačićevom trgu gradila jasllice kao i u katedrali i stalo mi je da prostor na kojem će se nalaziti jasllice ne bude mjesto sukoba i nesuglasja, već da to bude dostojanstveno mjesto. Neka se jasllice naprave na Trgu, ali ne da izazovu oprečna mišljenja i da česma bude pokrivena. Nitko nije protiv jasllice, ali gradska kultura se mora poštivati.

MARINKO TOMASOVIĆ, RAVNATELJ GRADSKOG MUZEJA

Ovo je nagrđivanje spomenika kulture”

- Ne opravdavam ovaj potez, posve je neprihvatljivo. Ovo je nagrđivanje spomenika kulture. Obišao sam česmu i vidio što je napravljeno, vi-

dio sam da se oponaša srednjovjekovna romanička crkva, a začelje bi imalo stvarati dojam apside. Primijetio sam i oštećenje uz same rubove sa stražnje strane, ali ne mogu tvrditi da je to oštećenje nastalo sada. Meni je neshvatljiva sama potreba da se jedan sveti motiv petlja s komercijalnim Božićnim gradom, a osim toga, odmah iza česme je crkva.

MARINO SRZIĆ, KNJIŽNIČAR I KRONIČAR MAKARSKE

Ovo je greška odgovornih”

- Iznenadilo me nezgrapno zatvaranje daskama Mletačke česme i njeno pretvaranje u kolibu. To je u najmanju ruku neukusno, sumnjam da je struka dala odobrenje. Osim što će u blagdanskom ozračju biti sakriven spomenik kojim se dičimo, postoji i mogućnost oštećenja, što bi tek bilo pravi problem. Premda sam se nagledao prikaza jasllice i po adventskim sajmovima u inozemstvu, osobno mi ideja nije draga. Mislim da Malom Isusu nije mjesto među čevapčićima, opuščima i limenkama piva, ali to je samo moj stav. Ovakvo tretiranje spomenik držim greškom odgovornih, a ideju lošom.

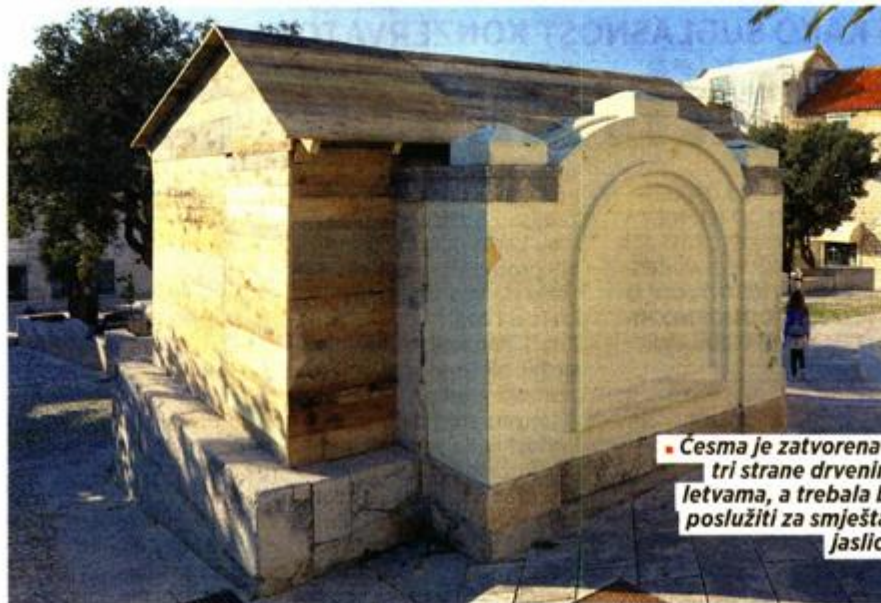

SKANDAL U BOŽIĆNOM GRADU

su u Gradu Makarska došli na ovakvu ideju, te jesu li doista zahvat napravili bez suglasnosti Konzervatorskog odjela u Splitu, kontaktirali smo dogradonačelnika Mira Družijanića koji se od svega ogradio kazavši kako nije zadužen za jaslice, već samo za program u Božićnom gradu. - Za česmu su nadležni gradonačelnik i dogradonačelnica i ja s tim nemam veze. Gradska arhitektica je jaslice u česmi predložila i napravila, i ako to tako ostane, znači da je Grad stao iza toga i da je suglasan s postavljanjem jaslica. Znali smo da će se u česmi napraviti jaslice i nisam znao kako će to ispasti, a sada je samo odluka na Gradu hoće li to prihvatiti ili ne. Ja mogu pričati samo o onome za što sam zadužen, a to je programski dio jer za jaslice nisam zadužen, ka-

zao je Družijanić.

Prozvana arhitektica Sonja Duka nije bila previše raspoložena za pojašnjenje svoje ideje kazavši samo kako ona nije mjerodavna za davanje izjava za javnost. - Ja nisam mjerodavna za davanje izjava o česmi, pa se obratite višoj stručnoj suradnici za odnose s javnošću Ivani Pleić koja će odgovoriti na

upit, kratko je kazala Sonja Duka.

Mi smo, naravno, službeni dopis Gradu Makarskoj poslali i prije nego li nas je na to uputila arhitektica Duka, a dopis smo na službeni mail Gradskog protokola uputili u četvrtak, 24. studenog, s tim da smo ga naslovili na gradonačelnika Bilića. U dopisu smo zatražili odgovore na pita-

nja tko je odobrio postavljanje dasaka na Mletačku česmu, je li Grad Makarska dobio i zatražio suglasnost Konzervatorskog odjela za ovakav zahvat, te je li prilikom postavljanja dasaka Česma oštećena i tko je provodio kontrolu nad postavljanjem dasaka. Odgovor međutim u trenutku pisanja ovog teksta nismo dobili.

MIRO DRUŽIJANIĆ: Ja mogu pričati samo o onome za što sam zadužen, a to je programski dio. Za jaslice nisam zadužen